

Pieczęć państwowego inspektora sanitarnego

PROTOKÓŁ KONTROLI Nr DNS-HP.9020.3.260.2016

Lublin, dnia 07.12.2016 r.
(miejscowość i data)

przeprowadzonej przez:

Urszulę Saweczko – młodszego asystenta Oddziału Higieny Pracy, upoważnienie do kontroli nr 31 z dnia 23.12.2015r.

(imię i nazwisko, komórka organizacyjna, nr upoważnienia do wykonywania czynności kontrolnych)

pracownika (-ów) upoważnionego (-ych) przez Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie

(nazwa organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej)

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 1 i art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1412 ze zm.), w związku art. 67 § 1 w związku art. 68 § 1 i § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm.).

I. INFORMACJE DOTYCZĄCE KONTROLOWANEGO PODMIOTU

1. Podmiot kontrolowany

**Zespół Szkół Chemicznych
i Przemysłu Spożywczego
im. gen. Franciszka Kleeberga
Al. Raclawickie 7
20-059 Lublin**

tel./fax 81 442 19 20, e-mail: zschps@kleeberg.lublin.pl

(pełna nazwa/adres/telefon/faks/poczta elektroniczna)

2. Informacja dotycząca kontrolowanego obiektu

**Zespół Szkół Chemicznych
i Przemysłu Spożywczego
im. gen. Franciszka Kleeberga
Al. Raclawickie 7
20-059 Lublin**

**tel./fax 81 442 19 20, e-mail: zschps@kleeberg.lublin.pl
PKD 85.60Z (edukacja)**

Forma Prawna: Jednostka Oświaty

(pełna nazwa/adres/telefon/faks/poczta elektroniczna/rodzaj prowadzonej działalności)

3. Osoba lub jednostka organizacyjna odpowiedzialna za przestrzeganie wymagań

**Zespół Szkół Chemicznych
i Przemysłu Spożywczego
im. gen. Franciszka Kleeberga
Al. Raclawickie 7
20-059 Lublin**

tel./fax 81 442 19 20, e-mail: zschps@kleeberg.lublin.pl

(imię i nazwisko/pełna nazwa (inwestor/organ założycielski/w przypadku spółki cywilnej wymienić wszystkich wspólników))
(adres zamieszkania/siedziby (w przypadku spółki cywilnej adresy zamieszkania wszystkich wspólników/telefon/faks/poczta elektroniczna)

4. NIP/REGON/PKD – odpowiednio

NIP 712-19-35-271 REGON 000190526 PKD 85.60.Z

5. Osoba kierująca podmiotem kontrolowanym:

mgr inż. Marek Szymański – Dyrektor;

(imię i nazwisko/stanowisko)

6. Osoba upoważniona pisemnie do reprezentowania kontrolowanego podmiotu*

Nie dotyczy

(imię i nazwisko/stanowisko/dane upoważniającego/data wydania upoważnienia/nr)

7. Inne osoby, w obecności których przeprowadzono kontrolę*

Pani Anna Wydra – Kierownik Gospodarczy
mgr Barbara Sieńko – Kierownik Laboratorium

(imię i nazwisko/stanowisko/inne)

II. INFORMACJE DOTYCZĄCE KONTROLI

1. Data i godzina rozpoczęcia kontroli

23.11.2016 r. godz.10³⁰

2. Data otrzymania przez kontrolowanego zawiadomienia o kontroli*

Nie dotyczy

3. Przyczyna odstąpienia od zawiadomienia:

Brak wymogu prawnego – podmiot nie podlega przepisom ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (j.t. Dz. U. z 2015r., poz. 584 ze zm.)

4. Data i godzina zakończenia kontroli:

23.11.2016 r. godz.14³⁰

5. Czas kontroli obszaru, w którym stwierdzono nieprawidłowości*

1 godzina w zakresie:

- realizacji ogólnych wymogów prawa w kontrolowanym zakładzie pracy;
- realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych;
- realizacji wymogów w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin
- realizacji wymogów w zakresie występowania w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki

6. Zakres przedmiotowy kontroli

Kontrola w ramach bieżącego nadzoru nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy wraz z opisem pomieszczeń pracy, stanowisk pracy i pomieszczeń higieniczno – sanitarnych, w tym ocena w obszarze:

- realizacji ogólnych wymogów prawa w kontrolowanym zakładzie pracy;
- realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych;
- realizacji wymogów w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin;
- realizacji wymogów w zakresie występowania w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki.

7. Wyposażenie użyte podczas kontroli*

Nie dotyczy

(nazwa wyposażenia/nr identyfikacyjny)

8. Podczas kontroli wykonano pomiary, badania lub pobrano próbki do badań laboratoryjnych**

– nr i nazwa protokołu/ów*

Nie dotyczy

9. Podczas kontroli wykonano zapis dźwięku lub obrazu*

Nie dotyczy

10. Korzystano* z wyników badań i pomiarów

Nie dotyczy

11. Dokumenty oceniane w trakcie kontroli

- Protokół Nr 50/11/2016 z okresowej kontroli przewodów kominowych/wentylacyjnych wykonanej przez firmę Usługi Kominarskie SPEC – KOM Kamil Olech ul. Furmańska 2/7, 20-122 Lublin
- Ocena ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy

- Zaświadczenia lekarskie pracowników o braku przeciwwskazań do wykonywanej pracy
- Zaświadczenia o ukończeniu szkolenia okresowego BHP
- Zaświadczenia o ukończeniu kursu udzielania pomocy przedlekarskiej
- Wykaz stosowanych substancji/mieszanin chemicznych

12. Wykaz dokumentów załączonych do protokołu kontroli*

„Wykaz środków czystości zawierających niebezpieczne składniki, używane przez panie sprząające w szkole” - załącznik nr 1

„Lista odczynników chemicznych w Laboratorium Zespołu Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego na dzień 23.11.2016r.”- załącznik nr 2

13. Podczas kontroli wypełniono formularze kontroli – nr

- F/HP/01 Charakterystyka ogólna kontrolowanego zakładu pracy
- F/HP/02 Ocena realizacji ogólnych wymogów w kontrolowanych zakładach pracy
- F/HP/03 Ocena realizacji wymogów w zakresie występowania w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki
- F/HP/07 Ocena realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych
- F/HP/09 Ocena realizacji wymogów w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin

III. WYNIKI KONTROLI

1. Informacje o kontrolowanym podmiocie np. stan formalno-prawny/nr wpisu do KRS/inne informacje istotne dla ustaleń kontroli

Organem prowadzącym Zespół Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego w Lublinie jest Miasto Lublin, miasto na prawach powiatu.

Postępowanie administracyjne - wobec kontrolowanego podmiotu Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Lublinie nie prowadzi obecnie postępowania administracyjno – egzekucyjnego.

W stosunku do podmiotu prowadzone jest postępowanie administracyjne przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie w zakresie poprawy bezpieczeństwa pożarowego w budynku (decyzja z dnia 7 marca 2013r. , znak: MZ.5580.12.05.2013 i decyzja z dnia 15 maja 2013r., znak: MZ.5580.12.06.2013)

W skład Zespołu Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego w Lublinie wchodzi następujące szkoły:

Technikum Chemiczne

Technikum Przemysłu Spożywczego

XII Liceum Ogólnokształcące

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 10

Szkoła Policealna Nr 4

Ośrodek Doksztalania i Doskonalenia Zawodowego

2. Informacje istotne dla ustaleń kontroli np. stwierdzenia dotyczące stanu technicznego podmiotu/obiektu, stanu sanitarno-higienicznego

Budynek – Zespół Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego w Lublinie mieści się w budynku murowanym, wielokondygnacyjnym, składającym się z czterech segmentów, budowanym na cele placówki dydaktycznej (pod koniec lat 40 ubiegłego wieku). Budynek jest podłączony do miejskiej sieci ciepłowniczej centralnego ogrzewania (nie posiada wymagającej obsługi kotłowni), miejskiej instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej. Ponadto budynek jest zaopatrywany w gaz ziemny z miejskiej sieci gazowej.

Teren szkoły jest częściowo ogrodzony, ogrodzenie w dobrym stanie technicznym, otoczenie wokół budynku uporządkowane

Kontroli poddano warunki zdrowotne środowiska pracy na stanowiskach pracy: nauczyciela chemii, laboranta i sprzątaczkę wykonującej czynności związane z utrzymaniem czystości i porządku w pomieszczeniach dydaktycznych, pomocniczych i higieniczno – sanitarnych znajdujących się w segmencie D budynku (w którym odbywają się zajęcia praktyczne – laboratoryjne z chemii), według zamieszczonych w punkcie II.6 obszarów.

Dane o zatrudnieniu

Liczba pracowników zatrudnionych ogółem: 116

Liczba nauczycieli ogółem: 90

Liczba pracowników zatrudnionych na stanowiskach niepedagogicznych (personel administracyjno-gospodarczy): 26

Liczba nauczycieli chemii: 17

Liczba laborantów: 2

Nauczyciel chemii prowadzi zajęcia dydaktyczne, instruktażowe oraz nadzoruje wykonywanie czynności laboratoryjnych przez uczniów podczas zajęć laboratoryjnych. Ponadto, w szczególnych przypadkach przeprowadza doświadczenia chemiczne w formie pokazów. Czas pracy nauczycieli chemii w pracowniach chemicznych wynosi 3 – 5 h (w ramach realizacji zajęć w tzw. blokach programowych).

Personel sprzątający wykonujący czynności porządkowe w segmencie, w którym są zlokalizowane pracownie chemiczne utrzymuje w porządku i czystości pomieszczenia pracowni chemicznych, pomieszczenia pomocnicze i ciągi komunikacyjne oraz pomieszczenia higieniczno - sanitarne. Czynności wykonywane przez personel sprzątający: bieżące utrzymanie czystości korytarzy, pomieszczeń higieniczno – sanitarnych, pomieszczeń dydaktycznych i pomocniczych w tym okresowe mycie okien. Stosowny sprzęt: wiadra, wyciskacze do mopów, mopy, ścierki, szczotki. Do sprzątania pomieszczeń wykorzystywane są (środki chemiczne ogólnodostępne) mieszaniny chemiczne o nazwach handlowych: Domestos (ozn. Niebezpieczeństwo; Zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia : Może powodować korozję metali, Powoduje poważne oparzenia skóry oraz uszkodzenia oczu, Działa szkodliwie na organizmy wodne, powodując długotrwałe skutki), Cif (ozn. Niebezpieczeństwo Zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia W kontakcie z kwasami uwalnia toksyczne gazy, Działa drażniąco na skórę, Powoduje poważne uszkodzenie oczu, Działa szkodliwie na organizmy wodne, powodując długotrwałe skutki.), żel do WC Lavatory claner Palemka (ozn. Niebezpieczeństwo Działa drażniąco na skórę i oczy), Sansed żel, płyn (ozn. Niebezpieczeństwo; Działa drażniąco na skórę i oczy). Stwierdzono, że pracodawca opracował i udostępnił do korzystania pracownikom „Instrukcję BHP na stanowisku pracy sprzątaczkę”.

Czynności wykonywane przez **laborantki**: wydawanie sprzętu i szkła laboratoryjnego uczniom, oraz realizacja wypisywanych przez nauczycieli chemii tzw. rewersów z zamówieniami określonych ilości odczynników chemicznych oraz substancji i/lub mieszanin chemicznych niezbędnych do przeprowadzenia zajęć laboratoryjnych z uczniami.

Pracownie chemiczne

W Zespole Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego w Lublinie funkcjonuje 6 pracowni chemicznych przeznaczonych do realizacji zajęć laboratoryjnych przewidzianych w procesie dydaktycznym nauczania chemii. Pracownie chemiczne mieszczą się na trzecim piętrze segmentu D i są zlokalizowane po obydwu stronach korytarza szkolnego stanowiącego główny ciąg komunikacyjny tej części budynku. Przy pracowniach znajdują się pokoje wagowe. W trakcie kontroli oceniono pomieszczenia trzech pracowni chemicznych tj. Pracownię technologiczną nr 3, w której prowadzone są zajęcia praktyczne z technologii żywności, Pracownię analizy jakościowej oraz Pracownię analizy ilościowej i inne pomieszczenia związane z prowadzeniem zajęć laboratoryjnych podczas realizacji programu nauczania chemii tj. pomieszczenia przygotowawcze/wagowe mieszczące się przy pracowniach, magazyn odczynników chemicznych, pokój

wydań sprzętu laboratoryjnego oraz pomieszczenia zaplecza socjalnego i higieniczno – sanitarnego dla nauczycieli chemii i laborantów.

Ściany pomieszczeń pracowni i pokoiów przygotowawczych/wagowych częściowo pokryte są materiałem ceramicznym łatwo zmywalnym glazurą a powyżej powłoką malarską, podłogi wyłożone są materiałem ceramicznym nienasiąkliwym łatwo zmywalnym – terakotą; oświetlenie naturalne (pomieszczenia posiadają okna) oraz sztuczne (jarzeniowe). W oknach zainstalowane są rolety zapobiegające nadmiernemu nasłonecznieniu pomieszczeń. Wymiana powietrza we wszystkich pracowniach odbywa się za pomocą wentylacji grawitacyjnej. W ścianach tych pomieszczeń, pod sufitami stwierdzono otwory wentylacyjne prowadzące do przewodów wentylacyjnych budynku, zabezpieczone kratkami grawitacyjnymi. Dodatkowo w Pracowni technologicznej oraz w Pracowni analizy ilościowej zainstalowana jest wentylacja mechaniczna nawiewno wywiewna uruchamiana za pomocą włącznika znajdującego się w danym pomieszczeniu. W dniu kontroli wentylacja mechaniczna była sprawna technicznie. Pracodawca przedstawił aktualny „Protokół Nr 50/11/2016 z okresowej kontroli przewodów kominowych/wentylacyjnych” wykonanej przez firmę Usługi Kominiarskie SPEC – KOM Kamil Olech ul. Furmańska 2/7, 20-122 Lublin, w którym została zamieszczona informacja, że przewody wentylacyjne są drożne oraz została podana data następnej kontroli (w maju 2017r.).

Kubatura, wyposażenie oraz sposób urządzenia, wszystkich sześciu pracowni chemicznych są podobne. Podstawowe wyposażenie stanowią następujące urządzenia i meble dydaktyczne: stoły laboratoryjne z blatami roboczymi wyłożonymi materiałem łatwo zmywalnym nienasiąkliwym, odpornym na działanie kwasów, zasad, rozpuszczalników (w Pracowni technologicznej płytkami ceramicznymi), zlewy laboratoryjne z bieżącą zimną i ciepłą wodą, taborety laboratoryjne, digestoria z wyciągami mechanicznymi (czynnymi w dniu kontroli) oraz biurka dla nauczycieli wyposażone w komputery z monitorami ekranowymi, tablice szkolne. Na stołach laboratoryjnych znajdują się palniki gazowe zaopatrywane w gaz ziemny z miejskiej instalacji gazowej. Ponadto podczas zajęć laboratoryjnych wykorzystywane są również wagi analityczne, aparatura kontrolna – pomiarowa oraz szkło laboratoryjne. W pomieszczeniach laboratoryjnych lub w sąsiadujących z nimi pomieszczeniach przygotowawczych/wagowych zainstalowane są umywalki ceramiczne z armaturą czerpalną ciepłej i zimnej wody wykorzystywane do higieny rąk pracowników.

W pracowni technologicznej wykorzystywane są następujące pomoce dydaktyczne: urządzenia pomiarowe, suszarka, polarymetr, spekol, łaźnia wodna, młyn kulowy, kruszalnik, wytrząsarka, pomoc naukowa w postaci panelu technologicznego, tablica interaktywna sprzęt audiowizualny, rzutnik multimedialny i ekran, telewizor, kamera, inne pomoce wspomagające proces dydaktyczny. W pracowni technologicznej znajdują się również specjalistyczne biurka dla uczniów przeznaczone do pracy przy komputerach/laptopach.

Zgodnie z wyjaśnieniem kierownika laboratorium we wszystkich pracowniach chemicznych podczas zajęć laboratoryjnych stosowane są stężone kwasy (np. kwas siarkowy i kwas solny), stężone roztwory wodorotlenków (np. zasada sodowa i potasowa) oraz substancje sklasyfikowane jako łatwopalne np. toluen, aceton, ksylen, eter dietylu, etylowy alkohol co skutkuje występowaniem niebezpieczeństwa obłania pracowników i uczniów środkami żrącymi lub zapalenia odzieży na pracowniku podczas pracy z tymi substancjami. Niebezpieczeństwo obłania środkami żrącymi lub zapalenia odzieży występuje również podczas czynności wykonywanych przez laborantki. Stwierdzono, że w pomieszczeniach laboratoryjnych lub w ich sąsiedztwie nie zainstalowano natrysku ratunkowego (prysznic bezpieczeństwa) do obmycia całego ciała, a także stwierdzono brak oddzielnych natrysków (pryszniców/oczomyjek) do przemywania oczu. Tym samym stwierdzono niedopełnienie obowiązku wynikającego z przepisu § 103 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U.2003.169.1650 j.t.), który stanowi: „jeżeli podczas procesów pracy występuje

niebezpieczeństwo oblania pracowników środkami żrącymi lub zapalenia odzieży na pracowniku - nie dalej niż 20 m w linii poziomej od stanowisk, na których wykonywane są te procesy, powinny być zainstalowane natryski ratunkowe (prysznice bezpieczeństwa) do obmycia całego ciała oraz oddzielne natryski (prysznice) do przemywania oczu". Zużyte roztwory mieszanin chemicznych niebezpiecznych traktowane są jako odpady niebezpieczne i są zbierane do specjalnie przeznaczonych do tego celu plastikowych zamykanych kanistrów, przechowywanych w pracowniach chemicznych pod digestorium. Odpady niebezpieczne są na bieżąco odbierane przez zewnętrzną firmę utylizacyjną - Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe Grzegorz Lipowicz, Kalinówka, ul. Dwie Topole 23 21 – 040 Świdnik

W widocznych miejscach w pracowniach chemicznych znajdują się instrukcje:

- regulamin pracowni chemicznej,
- przepisy BHP obowiązujące w laboratoriach chemicznych,
- instrukcja postępowania w przypadkach oparzenia kwasem lub ługiem,
- instrukcja obsługi digestorium,
- instrukcja dezaktywacji zlewek chemicznych
- instrukcja obsługi wagi analitycznej

Pokój wydań sprzętu laboratoryjnego – pomieszczenie wykorzystywane przez laborantki do pracy biurowej i do wydawania uczniom sprzętu laboratoryjnego na zajęcia praktyczne w pracowniach chemicznych (zlokalizowane również na III piętrze segmentu D - wejście z bocznego korytarza łączącego się z korytarzem głównym). Pomieszczenie wyposażone jest w stół laboratoryjny z półką na odczynniki chemiczne (na stole ustawione są wagi laboratoryjne), regały drewniane z półkami na dokumenty oraz z szafkami na szkło laboratoryjne, szafę drewnianą ubraniową przeznaczoną do przechowywania odzieży własnej i roboczej laborantek (z możliwością oddzielnego przechowywania odzieży własnej i roboczej). Pod oknem zorganizowane są stanowiska pracy biurowej wyposażone w biurka, krzesła biurowe, laptopy.

Magazyn substancji i mieszanin chemicznych – pomieszczenie zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie pokoju laborantek (wejście z korytarza bocznego). Podstawowe wyposażenie stanowią regały drewniane z półkami ustawione pod ścianami i w rzędach w całym pomieszczeniu oraz szafa metalowa z podwójnym zamknięciem na kłódki, przeznaczona do przechowywania chemikaliów sklasyfikowanych jako toksyczne. Pod oknem zorganizowane jest stanowisko do odważania substancji chemicznych wykorzystywanych podczas zajęć laboratoryjnych, wyposażone w wagę mechaniczną szalkową. Nad wagą zainstalowany jest miejscowy wyciąg mechaniczny. W całym pomieszczeniu funkcjonuje wentylacja grawitacyjna, oświetlenie naturalne (pomieszczenie posiada okna) i sztuczne jarzeniowe. W widocznym miejscu w magazynie substancji i mieszanin chemicznych znajdują się regulamin obowiązujący w magazynie odczynników chemicznych

Zaplecze socjalne i higieniczno – sanitarne i socjalne dla pracowników

Łazienka dla personelu zlokalizowana jest na III piętrze naprzeciw pokoju laborantek i magazynu odczynników chemicznych i składa się z dwóch następujących po sobie pomieszczeń przedzielonych częściową ścianą działową. W pomieszczeniu pierwszym, zlokalizowanym bezpośrednio za drzwiami wejściowymi zainstalowana jest umywalka ceramiczna do higieny rąk z dostępem do zimnej i ciepłej wody, z pojemnikiem na mydło w płynie oraz z podajnikiem z ręcznikami papierowymi. Ponadto w tej części łazienki (w szafach) przechowywane są artykuły spożywcze wykorzystywane do badań wykonywanych przez uczniów na zajęciach laboratoryjnych oraz biurety laboratoryjne. Wyposażenie tego pomieszczenia stanowią: regał ścienny z szafkami drewnianymi, szafa przeszklona stojąca oraz stół z blatem łatwo zmywalnym (w wydzielonej części zabezpieczonej kratą metalową). W drugim pomieszczeniu znajduje się umywalka ceramiczna z zainstalowaną aparaturą do otrzymywania wody destylowanej, stary drewniany

regał na sprzęt laboratoryjny oraz dwie wydzielone kabiny ustępowe z jedną miską ustępową w każdym boksie. W dniu kontroli stwierdzono brak deski sedesowej w jednej z kabin ustępowych. W centralnej części pomieszczenia znajdują się schody prowadzące do wyjścia na dach budynku. Ściany obydwu pomieszczeń łazienki pokryte są glazurą, podłoga wyłożona terakotą, oświetlenie sztuczne, wentylacja grawitacyjna. Stwierdzono ubytki płytek glazury na ścianach i płytek terakoty na podłodze, zabrudzoną powłokę malarską na ścianach i sufitach, brak deski sedesowej w jednej z kabin ustępowych co stanowi naruszenie postanowienia ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz.1666), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 roku w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 roku, Nr 169 poz. 1650 ze zm.).

Pokój socjalny i podręczna szatnia dla personelu zlokalizowane są w jednym pomieszczeniu, mieszczącym się przy korytarzu głównym na III piętrze segmentu D. W części pomieszczenia bliższej drzwi wejściowych został zorganizowany aneks kuchenny z punktem wodnym do czerpania wody do celów spożywczych, szafką drewnianą na naczynia kuchenne, bezprzewodowym czajnikiem elektrycznym, kuchenką mikrofalową oraz lodówką. Naprzeciw aneksu kuchennego została zorganizowana podręczna szatnia, dla nauczycieli prowadzących w danym dniu lekcje w pracowniach chemicznych. Wyposażenie szatni stanowią wieszaki ściennie, wieszak stojący i lustro ściennie. W dalszej części pomieszczenia socjalnego znajduje się duży stół z krzesłami wykorzystywany do spożywania posiłków własnych. Ponadto w pomieszczeniu znajdują się regały ściennie przeznaczone do przechowywania pomocy dydaktycznych i literatury. Ściany pokryte są powłoką malarską, podłoga wyłożona wykładziną z PCV, oświetlenie naturalne (pomieszczenie posiada okna) i sztuczne, wentylacja grawitacyjna. Ponadto nauczyciele mogą korzystać z pokoju nauczycielskiego mieszczącego się na pierwszym piętrze budynku. W pokoju nauczycielskim znajdują się stoliki z krzesłami, szafa na dzienniki lekcyjne, indywidualne, drewniane szafki na rzeczy osobiste nauczycieli oraz szafy do przechowywania ubrań wierzchnich nauczycieli. Pracownicy mają możliwość wypicia kawy/ herbaty i zjedzenia posiłku własnego przy stolikach znajdujących się w pokoju nauczycielskim. W pokoju nauczycielskim funkcjonuje wentylacja grawitacyjna, oświetlenie naturalne (okna) i sztuczne jarzeniowe.

Apteczki I pomocy

W trakcie kontroli poddano ocenie organizację systemu udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku. Apteczki I pomocy są dostępne we wszystkich pracowniach chemicznych. Przy apteczkach znajdują się instrukcje udzielania I pomocy w razie wypadku oraz wykaz osób przeszkolonych w zakresie udzielania I pomocy przedlekarskiej odpowiedzialnych za apteczkę a także instrukcja obsługi apteczki. W trakcie kontroli dokonano przeglądu zawartości losowo wybranych apteczek i nie stwierdzono nieprawidłowości. Wszyscy nauczyciele zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku. W przypadku nagłego zdarzenia I pomocy udzielają wyznaczeni nauczyciele (ich nazwiska zostały zamieszczone na apteczkach I pomocy). Przedstawiono do wglądu zaświadczenia o ukończeniu kursu w zakresie udzielania pierwszej pomocy przeprowadzonego przez SIMP Ośrodek Doskonalenia Kadr - MECHANIKA ul. Chmielna 4, 20-079 Lublin.

Podsumowanie

Zatrudnieni w kontrolowanym podmiocie nauczyciele chemii, laboranci i personel sprzątający w pomieszczeniach segmentu, w którym prowadzone są zajęcia laboratoryjne z chemii posiadają aktualne badania (orzeczenia) lekarskie przeprowadzone przez lekarza medycyny pracy o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy oraz aktualne zaświadczenia o ukończonym okresowym szkoleniu z zakresu znajomości przepisów BHP.

Pracodawca sporządził i udokumentował ocenę ryzyka zawodowego dla stanowisk pracy występujących w kontrolowanym podmiocie tj. nauczyciela chemii, laborantki i sprzątaczkę.

Pracodawca posiada aktualny spis stosowanych chemikaliów (oddzielny dla chemikaliów stosowanych przez nauczycieli chemii i laborantki i oddzielny dla chemikaliów stosowanych przez personel sprzątający. Dokument „Wykaz środków czystości zawierających niebezpieczne składniki, używane przez panie sprzątające w szkole” stanowi załącznik nr 1 do niniejszego protokołu. Dokument „Lista odczynników chemicznych w Laboratorium Zespołu Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego na dzień 23.11.2016r.” stanowi załącznik nr 2 do niniejszego protokołu. Wszystkie stosowane chemikalia znajdują się w szczelnych i oryginalnych opakowaniach. Dla stosowanych substancji/mieszanin chemicznych dostępne są karty charakterystyk (dotyczy substancji/ mieszanin chemicznych stosowanych przez nauczycieli chemii, laborantów, sprzątaczkę). Dodatkowo w Pracowniach chemicznych znajdują się wydawnictwa w formie katalogów zawierające skrócone wersje kart charakterystyk wszystkich substancji/mieszanin chemicznych stosowanych podczas zajęć laboratoryjnych, w których zostały przedstawione informacje o klasyfikacji, właściwościach chemicznych oraz niezbędnych środkach bezpieczeństwa podczas pracy z tymi chemikaliami. Pracodawca zgodnie z art. 35 rozporządzenia REACH zapewnia pracownikom dostęp informacji dostarczanych zgodnie z przepisami art. 31 i 32 w odniesieniu do mieszanin, które stosują lub na które mogą być narażeni w trakcie swojej pracy. Pracodawca zapewnia instrukcje bezpiecznego stosowania substancji i mieszanin chemicznych. Pracownicy zostali przeszkoleni w zakresie bezpiecznego postępowania z substancjami i/lub mieszaninami chemicznymi w ramach zapoznania personelu z oceną ryzyka zawodowego na danym stanowisku pracy.

Stwierdzono, że pracodawca nie dokonał oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynniki chemiczne na stanowisku pracy sprzątaczkę. Zgodnie z przedstawionym spisem stosowanych substancji/mieszanin chemicznych sprzątaczkę stosuje następujące mieszaniny chemiczne sklasyfikowane jako niebezpieczne i lub stwarzające zagrożenie: Domestos (ozn. Niebezpieczeństwo; Zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia : Może powodować korozję metali, Powoduje poważne oparzenia skóry oraz uszkodzenia oczu, Działa szkodliwie na organizmy wodne, powodując długotrwałe skutki), Cif (ozn. Niebezpieczeństwo Zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia W kontakcie z kwasami uwalnia toksyczne gazy, Działa drażniąco na skórę, Powoduje poważne uszkodzenie oczu, Działa szkodliwie na organizmy wodne, powodując długotrwałe skutki.), żel do WC Lavatory cleaner Palemka (ozn. Niebezpieczeństwo Działa drażniąco na skórę i oczy), Sapsed żel, płyn (ozn. Niebezpieczeństwo; Działa drażniąco na skórę i oczy). Wymóg opracowania oceny ryzyka zawodowego w aspekcie narażenia na czynniki chemiczne wynika z § 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 grudnia 2004 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1488), który stanowi: „Pracodawca jest obowiązany do ustalenia, czy w środowisku pracy występuje czynnik chemiczny stwarzający zagrożenie oraz do dokonania i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny”. Zgodnie z § 3 ust. 1 tego rozporządzenia w ocenie ryzyka zawodowego pracodawca jest obowiązany uwzględnić:

- 1) niebezpieczne właściwości czynnika chemicznego;
- 2) otrzymane od dostawcy informacje dotyczące zagrożenia czynnikiem chemicznym oraz zaleceń jego bezpiecznego stosowania, w szczególności zawarte w karcie charakterystyki, o których mowa w odrębnych przepisach;
- 3) rodzaj, poziom i czas trwania narażenia;
- 4) wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń w środowisku pracy, jeżeli zostały ustalone;
- 5) wartości dopuszczalnych stężeń w materiale biologicznym, jeżeli zostały ustalone;
- 6) efekty działań zapobiegawczych;

- 7) wyniki oceny stanu zdrowia pracowników, jeżeli została przeprowadzona;
- 8) warunki pracy przy użytkowaniu czynników chemicznych, z uwzględnieniem ilości tych czynników.

Ponadto dokumentacja oceny ryzyka zawodowego dla stanowiska sprzątaczkę, dotycząca narażenia na czynniki biologiczne zawiera jedynie ogólną informację o narażeniu na czynniki biologiczne tj. na grzyby, bakterie, wirusy. Nie zostały wymienione konkretne gatunki mikroorganizmów występujących na danym stanowisku pracy i nie podano ich klasyfikacji do grup zagrożenia wynikającej z przepisów rozporządzenia MZ w sprawie szkodliwych czynników biologicznych. Powyższe skutkuje niezgodnością oceny ryzyka zawodowego z wymogami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. Nr 81, poz. 716 ze zm.), a mianowicie ocena ryzyka zawodowego w zakresie zagrożeń biologicznych nie uwzględnia: klasyfikacji i wykazu szkodliwych czynników biologicznych, rodzaju, stopnia narażenia na działanie szkodliwego czynnika biologicznego, informacji dotyczącej potencjalnego działania alergizującego lub toksycznego szkodliwego czynnika biologicznego, informacji dotyczącej stwierdzonej choroby zawodowej, która może wystąpić w następstwie wykonywanej pracy. W przypadku dokonywania oceny ryzyka zawodowego stanowisku sprzątaczkę, która wykonuje czynności związane ze sprząaniem pomieszczeń laboratoryjnych, socjalnych i sanitariatów należy zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 roku w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. z 2005r. Nr 81, poz. 716 ze zm.) uwzględnić zagrożenie szkodliwymi czynnikami biologicznymi, zwłaszcza podczas sprzątania pomieszczeń WC np. przy myciu misek klozetowych i opróżnianiu pojemników na odpady komunalne znajdujących się w tych pomieszczeniach. Podczas tych czynności może dochodzić do narażenia na bioaerozol (m.in. w trakcie mycia sanitariatów) oraz do kontaktu z materiałem biologicznym znajdującym się w odpadach komunalnych pozostawianych w pojemnikach na śmieci znajdujących się w toaletach (np. zużyte wkładki higieniczne, podpaski, chusteczki do nosa). W dostępnej literaturze specjalistycznej szczegółowo odnoszącej się do zagrożeń zawodowych czynnikami biologicznymi, a mianowicie w książce wydanej przez Instytut Medycyny Wsi w Lublinie pt. „Biologiczne czynniki zagrożenia zawodowego. Klasyfikacja narażone grupy zawodowe, pomiary, profilaktyka” Jacek Dutkiewicz, Radosław Śpiewak, Leon Jabłoński, Jolanta Szymańska zostały wymienione szkodliwe czynniki biologiczne występujące na stanowisku sprzątaczkę w hotelach i domach noclegowych (a więc na stanowisku o podobnym zakresie czynności). Na stronie 159 tej publikacji, w wierszu oznaczonym symbolem USL3 odnoszącym się do stanowiska sprzątaczkę w hotelach i domach noclegowych (a więc na stanowiskach, na których wykonywane są podobne czynności) wymieniono m.in. następujące czynniki biologiczne: *Escherichia coli* (pałeczka okrężnicy), *Enterococcus* spp (paciorkowce kałowe), *Staphylococcus aureus* (gronkowiec złocisty), *Streptococcus pyogenes* (paciorkowiec ropotwórczy), *Aspergillus fumigatus* (kropidlak popielaty) zaklasyfikowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 roku w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. z 2005r. Nr 81, poz. 716 ze zm.) do drugiej grupy zagrożenia.

Pracodawca ustalił zasady przydziału odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej dla pracowników. Okazano Regulaminu Pracy wprowadzony Zarządzeniem Nr 7/2014 z dnia 28.11.2014 Dyrektora Zespołu Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego w Lublinie oraz załącznik nr 12 do Regulaminu Pracy „Normy Przydziału Środków Ochrony Indywidualnej Oraz Obuwia Roboczego w ZSCHiPS. Na podstawie kart ewidencji przydziału odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej stwierdzono, że pracodawca przydziela odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej zgodnie z ustalonymi zasadami. Pracownikom zapewniono odzież roboczą i środki ochrony

indywidualnej odpowiednie do zagrożeń występujących na ich stanowiskach pracy tj. (fartuchy bawełniane, obuwie laboratoryjne (ortopedyczne), rękawice nitrylowe i/lub rękawice gospodarcze, okulary – gogle). Pracodawca zapewnia środki do utrzymania higieny osobistej papier toaletowy, mydło w płynie a także papierowe ręczniki jednorazowego użytku.

W obiekcie obowiązuje całkowity zakaz palenia.

3. Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli z podaniem przepisów prawnych, które naruszono*

- Brak natrysku ratunkowego (prysznic bezpieczeństwa) do obmycia całego ciała, a także brak oddzielnych natrysków (pryszniców/oczomyjek) do przemywania oczu w pomieszczeniach laboratoryjnych lub w ich sąsiedztwie, co narusza postanowienia rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U.2003.169.1650 j.t.),
- Ocena ryzyka dotycząca narażenia na czynniki biologiczne na stanowisku sprzątaczk nie spełnia wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. Nr 81, poz. 716 ze zm.)
- Niedopełnienie obowiązku przeprowadzenia i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynniki chemiczne na stanowisku sprzątaczk co narusza postanowienia rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 grudnia 2004 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1488)
- Niewłaściwy stan sanitarno – techniczny pomieszczenia łazienki dla personelu (nauczycieli chemii, лаборанток oraz personelu sprzątającego) zlokalizowanej na III piętrze w segmencie budynku, w którym prowadzone są zajęcia laboratoryjne z chemii. Stwierdzono ubytki płytek glazury na ścianach i płytek terakoty na podłodze, zabrudzoną powłokę malarską na ścianach i sufitach, brak deski sedesowej w jednej z kabin ustępowych co stanowi naruszenie postanowienia ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz.1666), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 roku w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 roku, Nr 169 poz. 1650 ze zm.).

4. Doraźne zalecenia, uwagi i wnioski*

Nie dotyczy

IV. UWAGI I ZASTRZEŻENIA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W KONTROLI

1. Omówiono wyniki kontroli, dokonano/ nie dokonano wpisu do książki kontroli/dziennika budowy**
2. Wniesiono/nie wniesiono** uwag i zastrzeżeń do opisanego w protokole stanu faktycznego
3. Poprawki i uzupełnienia do protokołu – naniesiono/nie naniesiono**

(podać: numer strony protokołu, określenia lub wyrazy błędne i te, które je zastępują)

4. Za stwierdzone nieprawidłowości wymienione w protokole w części III pkt 3 lit..... nie nałożono/nałożono**
grzywnę w drodze mandatu karnego na..... (imię i nazwisko/stanowisko)
w wysokości.....słownie..... (nr mandatu karnego)..... (podstawa prawna).....
5. Upoważnienie do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego nr.....z dnia.....
wydane przez.....
(nazwa organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej)

6. **Osoba ukarana została pouczona o prawie odmowy przyjęcia mandatu.**
Z tego prawa skorzystała/nie skorzystała**
7. **Dane osoby odmawiającej przyjęcia mandatu**
Nie dotyczy
(imię i nazwisko/adres)
8. **Protokół został sporządzony w 2 jednobrzmiących egzemplarzach**
9. **Z treścią protokołu kontroli zapoznano się/nie zapoznano się ****
10. **W przypadku odmowy podpisania protokołu należy wpisać powód odmowy podpisania protokołu**

Orydo fno

(czytelny podpis osób obecnych podczas kontroli)

Oddział Higieny Pracy
Urszula Saweczko
mgr Urszula Saweczko

(czytelny podpis kontrolującego (-ych))

V. POTWIERDZENIE ODBIORU PROTOKOŁU

Protokół kontroli sanitarnej otrzymałem(-am) w dniu... *12.12.2016*

DYREKTOR
fyon
mgr inż. Marek Szymański

(czytelny podpis osoby odbierającej protokół i pieczęć podmiotu)

W trakcie kontroli ~~wykorzystano~~/nie wykorzystano formularze kontroli** *(nazwa/nr)*

POUCZENIE: W terminie 7 dni od daty doręczenia niniejszego protokołu kontroli mogą zostać zgłoszone zastrzeżenia do ustaleń stanu faktycznego.

Wyniki kontroli dotyczą warunków skontrolowanego podmiotu w czasie i miejscu trwania kontroli.

Strona na każdym etapie postępowania ma prawo wglądu w dokumentację w siedzibie właściwej stacji sanitarno-epidemiologicznej.

* w przypadku odpowiedzi negatywnej należy wpisać „nie dotyczy”

** niewłaściwe skreślić